
Y CABINET 22/11/16

Yn bresennol-

Y Cyngorwyr: Dyfed Edwards (Cadeirydd), Dyfrig L. Siencyn, Peredur Jenkins, Dafydd Meurig, Mair Rowlands, Gareth Thomas, Ioan Thomas a Mandy Williams-Davies.
Cyngorydd Aeron M Jones (ar gyfer eitem 10 yn unig)

Hefyd yn bresennol-

Dilwyn Williams (Prif Weithredwr), Iwan Evans (Swyddog Monitro), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Ffion Madog Evans (Uwch Reolwr Cyllid), Dewi Morgan (Uwch Reolwr - Refeniw a Risg), Rhion Glyn (Uwch Swyddog Gweithredol)

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cyngorydd John Wynn Jones a'r Cyngorydd W. Gareth Roberts; Y Cyngorydd Roy Owen a'r Cyngorydd Gethin G Williams (ar gyfer eitem 10) a'r Cyfarwyddwr Corfforaethol Iwan T Jones.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Datganodd yr aelodau canlynol fuddiant personol am y rhesymau a nodir:

- Y Cyngorydd Peredur Jenkins yn eitem 8 ar y rhaglen, oherwydd ei fod yn berchen eiddo personol ac yn rhentu eiddo busnes
- Y Cyngorydd Dyfrig Siencyn yn eitem 8 ar y rhaglen oherwydd ei fod yn berchen ar ail eiddo
- Y Cyngorydd Mandy Williams-Davies yn eitem 8 ar y rhaglen oherwydd bod ei gŵr wedi etifeddu tŷ gwag ar ôl ei rieni

Roedd yr Aelodau o'r farn ei fod yn fuddiant a oedd yn rhagfarnu a gadawsant y Siambr yn ystod y drafodaeth ar yr eitem a nodir.

3. MATERION BRYN

Nid oedd unrhyw faterion bryn.

4. MATERION YN CODI O DROSOLWG A CHRAFFU

Nid oedd unrhyw faterion yn codi o drosolwg a chraffu.

5. COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWDYD AR 1 TACHWEDD 2016

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar y 1af o Dachwedd, 2016, fel rhai cywir.

6. CYLLIDEB REFENIW 2016/17 – ADOLYGIAD AIL CHWARTER (MEDI 2016)

Cyflwynwyd yr eitem gan y Cyng. Peredur Jenkins.

PENDERFYNWYD

Derbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd yr ail chwarter (sefyllfa 30 Medi 2016) o'r Gyllideb Refeniw, ac ystyried y sefyllfa ariannol ddiweddaraf parthed cyllidebau pob adran / gwasanaeth, gan ofyn i'r Aelodau Cabinet a'r penaethiaid adrannau perthnasol gymryd camau priodol ynglŷn â materion o dan eu harweiniad/rheolaeth.

- Trosglwyddo (£135k) o gyllideb gorfforaethol i'r Adran Oedolion, lechyd a Llesiant i gyllido'r costau ychwanegol o ganlyniad i'r newid yn ymwneud â chodi tâl am y chwe wythnos gyntaf o ofal preswyl a nyrsio.
- Caniatáu i'r Adran Rheoleiddio ddefnyddio (£200k) o'u tanwariant i gyllido cynlluniau penodol i wella cyflwr meysydd parcio.
- Trosglwyddo (£300k) o'r Adran Rheoleiddio i'r Gronfa Ddiswyddo Gorfforaethol er mwyn cynorthwyo efo'r newidiadau sydd o'n blaenau fel Cyngor.
- Cynaeafu (£300k) o'r casgliad ffafriol Treth y Cyngor, a (£290k) o danwariant Budd-daliadau, ynghyd â (£200k) o'r tanwariant a gynhwysir o dan 'Eraill', a'i drosglwyddo fel a ganlyn:
 - defnyddio (£20k) o'r tanwariant fel cyfraniad ariannol i Bwll Nofio annibynnol Harlech er mwyn gwneud taliad pontio un tro ar gyfer y cyfnod hyd at 31 o Fawrth 2017, yn unol â phenderfyniad y Cabinet ar y 4 o Hydref 2016.
 - defnyddio (£135k) i gyllido oblygiadau ariannol newid yn y Ddeddfwriaeth Gofal 2014 gan yr Adran Oedolion, lechyd a Llesiant.
 - y gweddill o (£635k) i'w neilltuo i Gronfa Trawsffurfio

TRAFODAETH

Amlygodd yr Aelod Cabinet bod yr adroddiad yn cynnwys yr adolygiad diweddaraf ar gyllideb refeniw'r Cyngor am 2016/2017 a cyflwynwyd crynodeb fesul Adran. O gymharu â chwarter 1, adroddwyd bod y sefyllfa wedi gwella a bod hyn yn deillio o gydweithio da rhwng Aelodau'r Cabinet a Phenaeithiaid Gwasanaeth sydd wedi sicrhau rheolaeth dda.

Sylwadau yn codi o'r drafodaeth:

- Bod cynnydd mewn incwm meysydd parcio sydd yn adlewyrchu defnydd uwch o feysydd parcio mewn blwyddyn llewyrchus o ran twristiaeth.
- Bod y sefyllfa ariannol yn dda iawn o ystyried yr heriadau sydd yn wynebu'r Cyngor. Ymddengys bod y cyfrifoldeb ariannol wedi treiddio drwy adrannau'r Cyngor a bod hyn bellach yn sylfaen dda i gynllunio cadarn.
- Rheoli gwariant effeithiol sydd yma drwy symud a throsglwyddo arian. Hyn yn galluogi buddsoddi mewn dulliau gwahanol i gynnal gwasanaethau.
- Croesawu trosglwyddo i gronfeydd corfforaethol tuag at flaenoriaethau'r Cyngor er mwyn cynllunio'n briodol ar gyfer y dyfodol.

Diolchwyd i'r gwasanaethau am eu disgyblaeth ariannol.

7. RHAGLEN GYFALAF 2016/17 - ADOLYGIAD AIL CHWARTER (SEFYLLFA 30 MEDI 2016)

Cyflwynwyd yr eitem gan y Cynghorydd Peredur Jenkins.

PENDERFYNWYD

Derbyn yr adroddiad ar adolygiad yr ail chwarter (sefyllfa 30 Medi 2016) o'r rhaglen gyfalaf, a chymeradwyo'r ariannu addasedig a gyflwynir yn rhan 4 o'r adroddiad, sef:

- cynnydd o £1.367m mewn defnydd o fenthycia arall (gan gynnwys benthyca heb gefnogaeth)
- lleihad o £1.174m mewn defnydd o grantiau a chyfraniadau
- cynnydd o £0.035m mewn defnydd o gyfraniadau refeniw
- cynnydd o £0.938m mewn defnydd o gronfeydd adnewyddu ac eraill

TRAFODAETH

Nododd y Cynghorydd Peredur Jenkins bod yr adroddiad yn un technegol ac yn rhan o drefn monitro cyllideb 2016. Amlygodd y prif gasgliadau oedd yn codi o'r sefyllfa ynghyd a'r prif newidiadau fesul ffynhonnell ariannu.

Sylwadau yn codi:

- bod buddsoddiad sylweddol wedi ei wneud i adeiladau addysg ar draws y sir a bod y rhain yn cynnwys adnoddau gwyb sydd yn cael effaith sylweddol ar addysg y plant.
- bod arian cyfalaf yn gwneud gwahaniaeth ym mhob rhan o'r Sir.
- bod dyfodol grantiau yn ansicr o ganlyniad i'r penderfyniad o ymadael a'r Undeb Ewropeaidd - rhaid paratoi a chynllunio ar gyfer y bwlch yma.

Diolchwyd i'r swyddogion am y wybodaeth

8. PREMIWM TRETH CYNGOR AR EIDDO GWAG HIR DYMOR AC AIL GARTREFI

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. Dyfed Edwards

PENDERFYNWYD

Argymell i'r Cyngor Llawn:

Ar gyfer Blwyddyn Ariannol 2017/18:

1. Fod Cyngor Gwynedd yn caniatáu DIM disgownt ar gyfer 2017/18 yn unol ag Adran 12 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 i'r ddau ddsbarth o ail gartrefi (dosbarthau A a B) fel y diffinnir yn Rheoliadau Treth Cyngor (Dosbarthau Rhagnodedig o Anheddau) (Cymru) 1998.
2. Fod Cyngor Gwynedd yn caniatáu DIM disgownt yn 2017/18 yng nghyswllt eiddo gwag (dosbarth C).

Ar gyfer Blwyddyn Ariannol 2018/19:

3. Fod Cyngor Gwynedd yn caniatáu DIM disgownt ar gyfer 2018/19 ar ail gartrefi dosbarth A, yn unol ag Adran 12 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.
4. Fod Cyngor Gwynedd yn caniatáu DIM disgownt ac yn CODI PREMIWM O 50% ar ail gartrefi dosbarth B ar gyfer 2018/19, yn unol ag Adran 12B o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.
5. Fod Cyngor Gwynedd yn caniatáu DIM disgownt ac yn CODI PREMIWM O 50% ar gartrefi sydd wedi bod yn wag am 12 mis neu fwy ar gyfer 2018/19, yn unol ag Adran 12A o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992.

TRAFODAETH

Nododd Arweinydd y Cyngor bod yr adroddiad yn ganlynaid o drafodaeth eang - yn faes sydd wedi bod yn un y mae Cyngor Gwynedd wedi lobio yn galed dros y blynyddoedd i gynnyddu lefelau trethiant ychwanegol ar ail dai a thai gwag. Un canlyniad o'r cynnydd fyddai i fuddsoddi swm o arain ar gyfer cronfa ar gyfer cefnogi rhai sydd yn cael anhawster mynediad at gartref – hyn yn hawl sylfaenol. Amlygwyd bod y Cyngor wedi ymgynghori gyda'r cyhoedd a bod gwaith ychwanegol wedi ei wneud gan Grwp Ymchwiliad Craffu (Pwyllgor Craffu Corfforaethol) i edrych yn fanwl i'r argymhellion.

Sylwadau yn codi o'r drafodaeth:

- Wrth weithredu polisi, rhaid bod yn glir o'r effaith.
- Wrth ystyried tai gwag, rhaid bod yn ddoeth wrth weithredu. Bod elfen ddeublyg yma - yn creu effaith niweidiol ar yr amgylchedd, yn weledol ac yn dibrisio tai cyfagos ynghyd ag effaith ar gyflwr stoc tai.
- Os gweithredu, rhaid creu cronfa ddigonol i wneud gwahaniaeth i gynlluniau tai.
- Os am gydffurfio, bydd angen adnoddau yn yr Adran Cyllid i wneud gwaith arolygu, ac felly rhaid edrych yn gynhwysfawr ar y mater.
- Gall y newid gael effaith gadarnhaol ar y rhai sydd methu cael mynediad at gartref.

Cyflwynodd y Pennaeth Cyllid argymhellion y grŵp ymchwiliad craffu, derbyniodd y Cabinet yr argymhellion, a diolchwyd i'r craffwyr am yr ystyriaeth fanwl a roddwyd i'r mater.

9. ETHOLAETHAU SENEDDOL

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Prif Weithredwr

PENDERFYNWYD

- a) Derbyn cynigion y Comisiwn ar gyfer etholaeth seneddol Ynys Môn ac Arfon;
- b) Anghytuno gyda chynigion y Comisiwn ar gyfer etholaeth De Clwyd a Gwynedd gan gyflwyno cynigion eraill fyddai'n cadw ffiniau'r sir yn gyflawn ond gan hefyd gynnwys ardaloedd tebyg o ran diwylliant ac ieithwedd i

gael y niferoedd angenrheidiol yn yr etholaeth fel y nodir yn yr adroddiad;

- c) Pwyso ar y Comisiwn i arddel enwau Cymraeg yn unig ar gyfer etholaethau yng Nghymru;
- ch) Gwneud awgrymiadau ar gyfer enwau priodol i'r etholaethau yng Ngwynedd megis Gwynedd Uwch Conwy, sydd yn hen enw hanesyddol.

TRAFODAETH

Nododd y Prif Weithredwr bod y mater wedi bod yn destun trafod ers sawl blwyddyn a bellach bod y Comisiwn Ffiniau i Gymru wedi cyhoeddi cynigion ar gyfer newid etholaethau seneddol yng Nghymru gan unioni'r nifer y bydd pob etholaeth yn ei gynrychioli. Amlygwyd bod yr adroddiad yn cynnwys dadleuon ac opsiynau posib eraill y gall y Comisiwn eu hystyried. Bydd y sylwadau yn cael eu cyflwyno i'r Comisiwn erbyn Rhagfyr y 5ed.

Sylwadau yn codi o'r drafodaeth:

- Bod diffyg dealltwriaeth gan y Comisiwn o 'Gymunedau Traddodiadol' sydd yn bwysig i Wynedd
- Codi pryderon am sut y bydd Cyngor Gwynedd yn gweithredu yn effeithiol
- Pryder am yr elfen cydweithio gydag Aelodau Seneddol fydd yn cynrychioli tair sir efallai
- Rhaid diogelu hunaniaeth mewn rhannau helaeth o Wynedd
- Pwysig defnyddio enwau cynhenid Cymraeg fel enwau newydd
- Bod yr ymateb yn dderbyniol a bod y cynigion yn gwneud synnwyr
- Mathemategwyr sydd yma ac nid Haneswyr rhesymegol.
- Cynnig yr enw Gwynedd Uwch Conwy yn y penderfyniad

10. YMGYNGHORIAD AR DDYFODOL Y GWASANAETH TÂN

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. Peredur Jenkins a Dyfrig Siencyn Croesawyd y Cynghorydd Aeron Maldwyn Jones i'r cyfarfod fel un o bum Cynghorydd sydd yn cynrychioli Cyngor Gwynedd ar yr Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

PENDERFYNWYD

Cynnig y sylwadau a nodir yn rhan 4 o'r adroddiad mewn ymateb i ymgynghoriad y Gwasanaeth Tân

TRAFODAETH

Amlygwyd bod yr adroddiad yn ymateb i ymgynghoriad gan y Gwasanaeth Tân yn wyneb y wasgfa ariannol a'r bygythiad tebygol i'r gwasanaeth.

Nododd y Cyng. Aeron Maldwyn Jones ei fod wedi bod yn aelod o'r Awdurdod ers blwyddyn. Amlygodd bod gwaith y rheng flaen yn wych ond bod angen edrych ar y system reolaethol a'r trefniadau gweinyddol. Ychwanegodd bod cyflogau yn ymddangos yn uchel o ystyried y cyfrifoldebau o gymharu â chyflogau rheolaethol y Cyngor

Sylwadau yn codi o'r drafodaeth:

- Nid yw yn ymddangos bod proses drylwyr o geisio arbedion effeithlonrwydd wedi cymryd lle cyn symud ymlaen i doriadau
- Awgrymu derbyn cynnydd cyfartalog y setliad hyd nes bydd tystiolaeth nad oes arbedion effeithlonrwydd pellach yn bosib
- Pwy sydd yn craffu strategaeth ariannol y Gwasanaeth?
- Rhaid i'r Cyngor, sydd â buddiant fel un sydd yn tanysgrifio, geisio cydweithio
- Rhaid sicrhau nad oes risgiau i drigolion Gwynedd
- Amodau gwaith cadarn gan y Gwasanaeth, ond cyfleodd i edrych ar y sefyllfa
- Awgrym i ffurfio Pwyllgor Craffu ar y Cyd (ar draws y Gogledd) fyddai gyda arbeigedd annibynnol i gydlynu a chynghori. Busasai hyn yn sicrhau dealltwriaeth o'r cyllidebau ynghyd ag elfennau ehangach llai traddodiadaol.
- Rhaid edrych ar y sefyllfa genedlaethol a'r posibiladau o weithio gyda gwasanaethau brys eraill.
- Rhaid cael darlun cyflawn o'r ystyriaeth mae'r Gwasanaeth wedi ei roi ar y toriadau

Cynigiwyd ac eiliwyd i ychwanegu'r awgrym i ffurfio Cydbwyllgor Craffu ar draws y Gogledd a bod hyn i'w ychwanegu i ymateb Cyngor Gwynedd i'r ymgynghoriad.

11. ADRODDIAD PERFFORMIAD: OEDOLION, IECHYD A LLESIANT

Cyflwynwyd yr eitem gan y Cyng. Dyfrig Siencyn yn absenoldeb y Cyng. W Gareth Roberts. Amlygwyd y prif bwyntiau gan Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol)

PENDERFYNWYD

Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.

TRAFODAETH

Wrth gyfeirio at y Cynllun Strategol G2 - *Gweithio'n Integredig ar yr hyn sydd yn cyfri i unigolion*, amlygwyd bod y gwaith yn Eifionydd yn mynd o nerth i nerth gyda'r nifer o becynnau traddodiadol yn lleihau. Nodwyd bod ychydig o oedi gyda phrosesau ymgynghori gyda staff y Bwrdd Iechyd, ond y gobaith yw cael strwythur cadarn yn ei lle erbyn Ebrill 2017.

Cynllun Strategol G3 - *Ail Strwythuro Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant* - nodwyd y bydd adroddiad ar strwythur y Tîm Diogelu Oedolion yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet

Cynllun Strategol G5 - *Frondeg* - cadarnhawyd bod Grŵp Cynefin yn awyddus i fod yn bartner datblygol

Cynllun Strategol G7 *Capasiti a Chynaliadwyedd y gyfundrefn gofal ac lechyd – Model Gofal Newydd* – amlygwyd bod gwaith o ddatblygu Cartref Preswyl Llys Cadfan yn parhau gyda'r dasg allweddol o ddrafftio datganiad o bwrpas yn cael ei wneud. Wedi cwblhau hyn bydd modd gwneud cais i'r Arolygaeth Gofal newid

cofrestrriad y cartref. Nodwyd bod y model newydd yma yn cael sylw cenedlaethol.

Perfformiad y mesur **SCA/001** - *cyfradd oedi wrth drosglwyddo gofal am resymau gofal cymdeithasol fesul 1,000 o'r boblogaeth sydd yn +75 oed* - nodwyd bod pryder sylweddol yma os bydd y tuedd yn parhau. Adroddwyd bod gwaith yn cael ei wneud i fynd i'r afael a'r broblem a bod sesiwn wedi ei hwyluso gan arbenigwyr, wedi ei drefnu ym mis Ionawr i ddeall yn well y broses o drosglwyddo cleifion.

Asesiad 'Diogelu Rhag Colli Rhyddid' (DOLS) - adroddwyd bod nifer o staff bellach wedi cymhwyso i wneud yr asesiadau, ond yn parhau mewn sefyllfa i frwydro yn erbyn y niferoedd.

Gorwariant £303k – parhau i gydweithio gyda'r Adran Cyllid i sicrhau bod arbedion yn cael eu gwireddu drwy drawsffurfio gwasanaethau.

Croesawyd cydweithio gyda'r Bwrdd Iechyd i ddeall y broses o drosglwyddo cleifion – ystyriwyd hyn yn cam pwysig ymlaen ac yn gyfle da i ddeall y sefyllfa yn well.

12. ADRODDIAD PERFFORMIAD: TAI, GOFAL CWSMER, LLYFRGELLOEDD, AMDDIFAEDD A CHYDRADDOLDEB

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. Ioan Thomas

PENDERFYNWYD

Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.

TRAFODAETH

Cyfeiriodd yr Aelod Cabinet at y ddau brosect strategol T7 *Cydymdrechu yn erbyn tlodi* gan fynegi yr angen i gydweithio ar draws adrannau a chynnal trafodaethau gyda Phenaethiaid i fynd i'r afael a'r mater. Nodwyd, gyda chyhoeddiad Ysgrifennydd Cabinet Cymunedau a Phlant i ddod ar rhaglen Cymunedau yn Gyntaf i ben, y bydd angen cadw llygad a'r yr effaith debygol ar drigolion mwyaf bregus Gwynedd.

Mewn ymateb, nododd yr Aelod Cabinet dros yr Economi bod angen i'r Cyngor ddadansoddi beth fydd yr effaith gan fod y Cynllun Cymunedau yn Gyntaf wedi bod yn sylfaen i lawer o brosiectau da. Bydd angen edrych ar y gwead a datrys pa brosiect sydd ynghlwm a pha adran.

Cynllun T9 Strategaeth Cyflenawad Tai - *Sefydlu Tai Fforddiadwy i drigolion Gwynedd mewn ardaloedd gwledig* – bod angen sefydlu brand ein hunain er mwyn sicrhau bod Cyngor Gwynedd yn cael cydnabyddiaeth. Wrth drafod y ddarpariaeth ar gyfer pobl digartref, nodwyd bod gwaith yn cael ei wneud i edrych ar y ddarpariaeth bresennol yn Corris.

Yng nghyd-destun mesur perfformiad - Uned Ddigartrefedd, amlygwyd pryder bod nifer uchel o unigolion angen eu cartrefu a bod y nifer sydd yn cysylltu gyda'r uned yn cynyddu. Nodwyd bod gwaith yn mynd rhagddo i geisio ymateb i hyn.

Amlygydd pwysau cynyddol diweddar ar unedau Galw Gwynedd a Siop Gwynedd i ymateb i'r galwadau i newidiadau i'r drefn biniau brown

Wrth gyfeirio at y pedwar amcan i Gynllun Cydraddoldeb Strategol Cyngor Gwynedd amlygwyd bod creu amgylchiadau i bobl o wahanol gefndiroedd i gynrychioli pobl Gwynedd trwy sefyll etholiad i fod yn aelod etholedig, yn un heriol, ond bod gwaith da wedi ei wneud yn ddiweddar gyda fideo wedi ei rhyddhau ar wefan y Cyngor.

O ran y sefyllfa ariannol, amlygwyd bod 94% o'r arbedion wedi eu gwireddu a bydd y gweddill yn cael ei wireddu cyn diwedd y flwyddyn.

Gwnaed cais i edrych yn fanylach ar sefydlu brand i Cyngor Gwynedd yng nghyd-destun Tai Fforddiadwy: cyfle i ystyried yr effaith gyhoeddus a sicrhau cydnabyddiaeth i'r Cyngor.

Yng nghyd-destun Cymunedau yn Gyntaf, amlygwyd, er nad oedd efallai'r cynllun gorau, ei fod yn sylfaen gadarn i lawer. Angen edrych ar effeithiau hyn a cheisio cynnal y prosiectau sydd yn cael effaith sylweddol.

Awgrym i'r Cyngor geisio dylanwadu ar y Gweinidog. Beth yw cynllun y Llywodraeth i ymateb i dlodi? Pryder nad oes gweledigaeth hir dymor.

Diolchwyd i'r Aelod Cabinet am y wybodaeth ac am y gwaith a'r cynnydd i'r prosiectau o fewn portffolio eang iawn. Diolchodd yr Aelod Cabinet i Rhion Glyn am ei gefnogaeth a llongyfarchwyd ef ar ei secondiad.

Dechreuodd y cyfarfod am 1.00 y.h. a daeth i ben am 3.25 y.h.

CADEIRYDD